

Onderwerp: Voorstel over het baggeren van de jachthaven in 2013

Schiermonnikoog, 4 oktober 2012

Aan de Gemeenteraad

1. Onderwerp

Voorstel over het baggeren van de jachthaven in 2013

2. Aanleiding

In de vergadering van 3 november 2011 heeft uw raad het herinrichtingsplan voor de jachthaven en de daarmee annex zijnde baggerproblematiek besproken. Tijdens deze vergadering heeft uw raad een amendement van de fracties van de Christelijke Groepering Schiermonnikoog en Schiermonnikoogs Belang aangenomen. Uw raad heeft toen onder andere het volgende besloten:

- er dient in 2012 een onderzoek te worden uitgevoerd naar het gebruik van de jachthaven en naar de gevolgen van een beperking van het baggeren;
- In 2012, na het zomerreces wordt een definitief besluit genomen over het baggeren van de jachthaven in 2013.

Beide punten en daarnaast de stand van zaken rond de baggerproblematiek komen in dit voorstel aan de orde.

3. Wat is er het afgelopen jaar gebeurd

- In april 2012 heeft Klaar Baggertechniek de jachthaven gebaggerd. Het slib is gedeponeerd in het slibdepot.
- Binnen het Programma Rijke Waddenzee heeft de Dienst Landelijk Gebied (DLG) de opdracht gekregen uit te zoeken of, en hoe verkweldering met zand en slib uit de jachthaven juridisch en technisch mogelijk is. DLG heeft haar werkzaamheden uitgevoerd in het voorjaar en zomer van 2012. Daarbij bijgestaan door een projectgroep bestaande uit vertegenwoordigers uit de werkgroep beheer, Natuurmonumenten, provincie Fryslân, Rijkswaterstaat, Wetterskip Fryslân en de gemeente Schiermonnikoog. Het rapport waarin twee alternatieve opties zijn uitgewerkt (bijlage 1) bespreken we in dit voorstel.
- Als voortvloeisel van het Convenant Vaarrecreatie is voor het cluster B (Ameland, Schiermonnikoog, Lauwersoog en Noordpolderzijl) een zogenaamde oplegnotitie opgesteld (bijlage 2). De notitie is een uitwerking van de Havenvisie en omvat een korte schets van de problematiek en/of stand van zaken in de vier jachthavens.
- In samenwerking met de Stichting Jachthaven De Oude Veerdam hebben we een korte enquête opgesteld voor de bezoekers van de jachthaven (bijlage 3). Deze enquête is in juli en augustus uitgedeeld aan de bezoekers van de jachthaven en de uitkomst bespreken we in dit voorstel.

4. Stand van zaken per 1 oktober 2012.

1. Globale verkenning naar verkweldering: rapport "Op stroom of op een eiland?"

De Dienst Landelijk Gebied (DLG) heeft een eerste verkenning uitgebracht over het baggeren van de jachthaven, al dan niet in combinatie met de ontwikkeling van een vooroever ("verkweldering") bij Schiermonnikoog. Het rapport hebben wij bijgevoegd. Uit deze verkenning blijkt dat er twee opties zijn die voldoende kans op uitvoering maken.

a. Deponeren van het slib op een kwelder (vooroever).

Voor de voor- en nadelen van deze optie verwijzen wij naar blz. 9, 10, 11 en 12 van de bijgevoegde notitie. Duidelijk is dat deze optie nog veel tijd en voorbereiding vergt voordat we tot uitvoering kunnen overgaan. Zowel op juridisch, technisch als ecologisch (natuur) niveau moeten aandachtspunten verder worden uitgewerkt. Dit kan alleen in de vorm van een project met een externe projectleider.

Duidelijk is dat dit alleen mogelijk is met financiële, technische en inhoudelijke hulp en ondersteuning van de betrokken partijen en wellicht het Waddenfonds.

De totale jaarlijkse kosten van deze optie bedragen, en dan gaan we uit van de goedkoopste variant waarbij het slib door middel van een permanente persleiding wordt verspreid, tussen € 100.000,- tot € 150.000,- per jaar. Nu bedragen de baggerkosten nog ca. € 70.000,- per jaar. Zonder cofinanciering van de betrokken partijen (Natuurmonumenten, Nationaal Park, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) wordt dit voor ons te duur.

Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) plaatst nogal wat juridische- en ecologische kanttekeningen bij het project en het is de vraag of EL&I een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet gaat verlenen. Verder speelt de problematiek niet alleen op Schiermonnikoog, maar ook in andere gedeelten van het Waddengebied. Daarom is in de projectgroep afgesproken dat de baggerslibproblematiek van de jachthaven te Schiermonnikoog vanuit het Programma Rijke Waddenzee in een Wadden breed verband wordt opgepakt. Wel gaan we Schiermonnikoog daarbij als pilot project opvoeren. Naar verwachting kan met de uitvoering van een project verkweldering, als het financieel en juridisch haalbaar is, pas in 2016 of 2017 worden begonnen.

b. Het afvoeren van het baggerslib als onderdeel van het baggerprogramma van Rijkswaterstaat.

Hierbij liften wij mee met het baggeren van de vaargeul en veerhaven door Rijkswaterstaat. Een aantal jaren geleden hebben wij hierover contact gehad met Rijkswaterstaat en werd deze optie door het ministerie afgewezen. Deze wijze van baggeren zou veel te duur zijn omdat slechts geringe hoeveelheden slib bij hoog water per boot konden worden afgevoerd. In het rapport "Op stroom of op een eiland" melden de opstellers dat het meeliften met Rijkswaterstaat wel mogelijk is voor een bedrag van € 50.000,- tot € 65.000,- per jaar. Hierbij wordt het slib afgevoerd naar een daarvoor bestemde stortlocatie op het Wad. We hebben contact opgenomen met Rijkswaterstaat en hopen in het najaar uitsluitel te krijgen over de technische en financiële mogelijkheden van deze variant. Als deze optie reëel is, zouden we er vanaf 2014 mee kunnen beginnen.

Het slibdepot moet binnen 10 jaar na realisering ervan, dus uiterlijk in 2018 zijn geleegd. Dit betekent dat ook bij het eventueel meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat het baggerdepot binnen 4 jaar moet worden geleegd. Dat kost ongeveer € 240.000,- euro. Dat zijn dus bijkomende kosten. Uiteraard gaan we proberen het zand/slib ook voor andere doeleinden te gebruiken.

c. Samengevat

Beide bovengenoemde opties staan nog open en gaan we uitwerken.

Onze voorkeur gaat nog steeds uit naar verkweldering, omdat dit zowel vanuit de landschappelijke als vanuit de toeristisch/recreatieve invalshoek voordelen met zich meebrengt. Er ontstaat immers een mooi kweldergebied dat tevens een broedgebied wordt voor verschillende vogelsoorten. Vogelsoorten die op relatief korte afstand kunnen worden geobserveerd door de vele liefhebbers. We verwachten dat dit een bijdrage zal leveren aan de toeristische aantrekkingskracht van Schiermonnikoog. De programmamanager van het Programma naar een Rijke Waddenzee neemt de verdere uitwerking van het project verkweldering mee in een breder verband. Aandachtspunten zijn onder andere:

- Juridische en ecologische (on)mogelijkheden;
- financiering van de verdere uitwerking van het project (projectleider e.d.);
- financiering van de uitvoering. De jaarlijkse lasten van verkweldering (tussen 100.000 en 150.000 euro) zijn te hoog voor ons. Medefinanciering door andere partijen is een vereiste om over te kunnen gaan tot verkweldering;
- de effecten van verkweldering op de omgeving, zoals de vaargeul naar de veerhaven en de vaargeul naar de jachthaven.

Het meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat is ook een optie. We gaan dit zo spoedig mogelijk verder uitwerken. Als het een reële optie blijkt te zijn, gaan we proberen om dit bij wijze van proef in 2014 te realiseren. Dit ook omdat met verkweldering, indien mogelijk, niet eerder dan in 2016 of 2017 kan worden begonnen.

2. Oplegnotitie Cluster B.

De oplegnotitie ligt voor u ter inzage en spreekt voor zich. De baggerslib problematiek van de jachthaven wordt kort en bondig geschetst. Zie de paragrafen 5, 9 en 12 van de notitie. De oplegnotitie leggen we voor aan het Regionaal College Waddenzee (RCW).

3. Enquête

De enquête met uitwerking van de gegevens is als bijlage bijgevoegd. In totaal zijn 210 ingevulde enquêtes overhandigd bij de jachthavenmeester. De uitwerking van de gegevens treft u in de bijlage aan.

De belangrijkste vraag is uiteraard: wat doet u als u met uw boot, indien de jachthaven van Schiermonnikoog niet wordt gebaggerd, komt droog te vallen? De uitkomst is als volgt:

ik blijf de jachthaven net zo vaak bezoeken als nu	:	96 = 46%
ik ga de jachthaven minder vaak bezoeken :	:	27 = 13%
ik ga de jachthaven niet weer bezoeken:	:	59 = 28%
ik weet het (nog) niet/anders	:	28 = 13%

Dit betekent dat na een jaar minder dan de helft van het aantal bezoekers blijft komen. Van de bezoekers komt 41% niet meer of minder vaak. Deze uitkomst komt in grote lijnen overeen met één van de conclusies van het rapport van Arcadis over de gevolgen van het niet meer of minder vaak baggeren van de jachthaven.

5. Financieel overzicht baggeren 2013

Kosten jachthaven (kosten gemeentepersoneel ad. € 25.000,- zijn niet meegenomen).

	Begroting 2013*	Op basis van noodzakelijk onderhoud
Kapitaallasten gebouw, terrein en steigers:	€ 56.658	€ 56.658
Erfpacht	€ 2.700	€ 5.000
Bijdrage St. Jachthaven (renteloze lening):	€ 25.000	€ 25.000
Baggeren jachthaven inclusief peilen en bemonstering	: € 51.765	€ 70.000
Historisch vooronderzoek (eenmalig en en verplicht)	: -----	€ 4.000
Onderhoud verhardingen	: -----	€ 7.900
Onderhoud kadeverhardingen	: -----	€ 2.940
Ophogen wanden depot	: -----	€ 7.500
Onderhoud gebouw	: -----	€ 5.000
Groot onderhoud drijvende steigers**	: -----	€ 30.000
Totaal	: € 136.123	€213.998
Baten jachthaven		
Rente lening jachthaven	: € 8.095	€ 8.095
Pachtsom jachthaven	: € 39.000	€ 39.000
Toeristenbelasting	: € 25.500	€ 25.500
Bijdrage Lytje Pole	: € 1.350	€ 1.350
Totaal	: € 73.945	€ 73.945
Totaal tekort	: € 62.178	€ 140.053

De kosten op basis van noodzakelijk onderhoud kunnen we, splitsen in

- kapitaallasten, lening St. Jachthaven, erfpachtsom (**jaarlijks**) : € 86.658
- baggeren (**jaarlijks**) : € 70.000,--
- regulier onderhoud: (kade) verhardingen, gebouw (**jaarlijks**) : € 15.840,--
- historisch vooronderzoek, groot onderhoud steigers en ophogen damwanden (**eenmalig in 2013**) : € 41.500,--

* De begrotingscijfers 2013 zijn de cijfers die zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting 2013

** Het groot onderhoud aan de drijvende steigers is noodzakelijk en moet voor het vaarseizoen gereed zijn

6. Wel of niet baggeren in 2013?

De optie niet baggeren kan voor 2013 een alternatief zijn. We geven hierop een korte toelichting.

De gebaggerde haven heeft een gemiddelde diepte van 1.5 m bij laag water (NAP -2.20). Uitgaande van een gebaggerde haven neemt het tij op jaarbasis ca. 12.000 m² zand en slib mee in de haven. Dit bezinkt van voor tot achter in de haven met een variatie van 1.30 m. Bij niet baggeren treedt een sedimentatie op als geschetst in tabel 2.2 (blz. 9) van de Quickscan Baggerproblematiek. Dit betekent dat de haven in de loop van 2013 gemiddeld nog maar circa 0.9 m diep is, met de grootste ondiepten bij de ingang van de haven. Daardoor komt 50 tot 75% van de boten droog te vallen. Door de al aanwezige sedimentatie zal wel minder slib de haven binnenlopen. Ongeveer 6.000 m³. Dat betekent dat we in 2014 ca. 18.000 m³ moeten gaan baggeren. Hieronder gaan we uit van de huidige wijze van baggeren ad. € 70.000,-- per jaar.

Voordelen.

1. Het financiële voordeel is dan (kosten in 2012).
 - In 2013 en 2014 baggeren (incl. peilen en bemonstering) : € 140.000,-- (70.000 per jaar)
 - In 2013 niet baggeren, wel baggeren in 2014 : € 91.060,-- (45.530 per jaar)Het voordeel over twee jaar bedraagt : € 48.940,-- (24.470 per jaar)
Dus het jaarlijkse voordeel bij om het jaar baggeren, bedraagt € 24.470,--
2. Depot
In beide gevallen moet het depot uiterlijk in 2014 worden geleegd.

Nadelen.

Hiervoor verwijzen wij naar de Quickscan baggerproblematiek van Arcadis (bijlage 4: hoofdstuk 3.2 en 3.3.) en de enquête die in 2012 is gehouden.

- Samengevat komt, op basis van de enquête, al in 2013 28% van de bezoekers helemaal niet meer terug. Terwijl 13 % van de bezoekers minder vaak gaat komen. 13% weet het nog niet of reageert anders. Dus een totale afname van 40% in 2013 is reëel. Arcadis gaat uit van een afname van 50%. Uiteraard dalen de inkomsten aan liggelden (en daarmee de pachtsom voor de gemeente) en toeristenbelasting navenant. Deze daling aan inkomsten voor de gemeente zal hoger zijn dan het hierboven geschetste jaarlijkse financiële voordeel van € 24.470,--. Daarnaast zullen de bestedingen op het eiland fors dalen (zie hoofdstuk 4 van de Quickscan baggerproblematiek);
- De gevolgen voor het aantal overnachtingen in de jachthaven voor de jaren na 2013 zijn niet te overzien. Zie ook het rapport van Arcadis.
- Vastliggende schepen kunnen bij calamiteiten (brand e.d.) niet worden versleept. Dit kan resulteren in onacceptabel onveilige situaties.

Volledigheidshalve melden wij dat we contact hebben gehad met de beheerders van de jachthaven van het Duitse Waddeneiland Juist. Daar is men teruggekomen op het besluit om de jachthaven niet meer te baggeren. De jachthaven werd steeds minder toegankelijk en het aantal bezoekers nam daardoor drastisch af.

7. Hoe verder na 2013?

Voor 2014 en volgende jaren zijn er twee opties.

1. Project verkweldering begint in 2016 of 2017.

Als het project verkweldering doorgaat, en dat is nog lang niet zeker, kunnen we daar pas mee beginnen in 2016 of 2017. Tot dan zijn er twee mogelijkheden:

- Het deponeren van het slib in het depot. Dat kan nog één keer in 2013. Daarna moet het depot worden geleegd. Kosten ca.: € 240.000,--. Deze optie is (te) duur.
- Vanaf 2014 meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat. Deze optie is niet zeker. We zijn in overleg met Rijkswaterstaat over de concrete mogelijkheden. Ook bij deze optie moet het slibdepot binnen 5 jaar worden geleegd. Bij het doorgaan van het project verkweldering kan het slib uit het depot daarvoor worden gebruikt.

2. Project verkweldering gaat niet door.

Ook hier zijn twee mogelijkheden:

- Het deponeren van het slib in het depot. Dat kan nog één keer in 2013. Daarna moet het depot worden geleegd. Kosten ca.: € 240.000,--. Deze optie is te duur omdat het depot om de vijf jaar moet worden geleegd.

- Vanaf 2014 meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat. Deze optie is niet zeker. Ook bij deze optie moet het slibdepot binnen 5 jaar worden geleegd. Dat is echter eenmalig en we proberen een gedeelte van het slib te gebruiken voor infrastructurele projecten op het eiland.

Duidelijk is dat, als de optie meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat niet uitvoerbaar is, het baggeren te duur wordt. Ook als we in 2016/2017 kunnen beginnen met de verkweldering. Het depot moet dan immers worden geleegd in 2014 en dat kost ca. € 240.000,--.

Het ideale scenario is dus in 2013 nog een keer regulier baggeren (slib storten in het depot), vanaf 2014 meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat en vanaf 2016/2017 beginnen met het project verkweldering. Het slibdepot hoeft dan niet te worden geleegd omdat het slib kan worden gebruikt voor de verkweldering. Echter, zoals eerder gesteld, is het onzeker of we dit scenario daadwerkelijk kunnen uitvoeren.

8. Voorstel

In het najaar 2012 moet uw raad een beslissing nemen over de voortgang van de jachthaven in 2013 en, eventueel, verdere jaren. Een wijziging in de wijze van baggeren heeft namelijk een forse impact op de wijze van exploitatie van de jachthaven. Dit moet vroegtijdig worden gecommuniceerd naar de doelgroepen (waterrecreanten, exploitant, watersportvereniging e.d.). Alle folders, VVV gidsen e.d. worden in het najaar voorbereid en opgesteld en die media bevatten ook informatie over de (toegang van de) jachthaven. Daarnaast bereiden we in het najaar het onderhoud van 2013 voor.

Ons voorstel luidt als volgt:

1. Actief blijven aankoersen op een vorm van baggeren waarbij het baggerslib, in het kader van een project verkweldering, tussen de oude en de nieuwe veerdam op het wad wordt verspreid. Conform het advies van de projectgroep verkweldering, het project via het Programma naar een Rijke Waddenzee, in Wadden breed verband verder uitwerken. Dit met inachtneming van de in dit voorstel genoemde aandachtspunten over onder andere medefinanciering van het project en de uitvoering ervan.
2. De mogelijkheid van het meeliften met het baggerprogramma van Rijkswaterstaat verder onderzoeken en uitwerken.
3. In 2013 het onderhoudsplan toepassen en baggeren. Daarvoor € 77.875,-- bij ramen en dit bedrag ten laste brengen van de algemene reserve. Het baggerslib kan nog eenmaal worden gedeponereerd in het baggerdepot. De begrotingswijziging 2013 volgt ná vaststelling van de begroting 2013. Technisch gezien is het namelijk niet mogelijk om een wijziging op de begroting 2013 door te voeren, terwijl de begroting 2013 zelf nog niet is vastgesteld.
4. Voor de zomervakantie 2013 een besluit nemen over het baggeren van de jachthaven in 2014 en volgende jaren.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog,
de loco-secretaris, de burgemeester,

B. Boelens

J. Stellinga

Bijlagen

- Bijlage 1: rapport "Op stroom of op een eiland".
- Bijlage 2: oplegnotitie cluster B
- Bijlage 3: enquête met uitwerking.
- Bijlage 4: quickscan baggerproblematiek jachthaven Schiermonnikoog (Arcadis).